

Cement, de Lancet van de beton

Even stilstaan bij jubileum van vakblad *Cement*

Henri Haenen

Wat de *Lancet* is in de medisch-wetenschappelijke wereld, is het vooraanstaande blad *Cement* voor de bouwers in Nederland. *Cement* viert op 17 december zijn 60-jarig jubileum. *Cement*, een blad dat net als *Cobouw* geen abonnees, maar leden heeft.

In 1948 opgericht bij de wederopbouw van Nederland na de Tweede Wereldoorlog, bood het blad *Cement* vooral een platform met technische en constructieve kennis inclusief uitgewerkte rekenvoorbeelden. "Katalysator was de uitvinding in Frankrijk van het voorgespannen beton", zegt redacteur Henk Wapperom van *Cement*. "Alle zeilen moesten worden bijgezet in de bouw, alle methoden toegepast. Er was opeens veel meer mogelijk, en dat vereiste meer specialistische kennis." Cementfabriek ENCI nam, samen met mensen uit de praktijk en universiteiten, het initiatief bij het opzetten van *Cement*. "Het blad werd in 1949 gepresenteerd tijdens een internationale Voorjaarsbouwbeurs in Utrecht", gaat Wapperom verder. "Al tijdens de eerste dagen van die beurs werden liefst 1500 abonnementen verkocht. Sindsdien is *Cement* het blad van en door constructeurs gebleven."

Oost-Duitse uitstraling

Jarenlang hield het blad een zelfde vorm en uiterlijk. "Tien jaar geleden nog zag het blad er nogal Oost-Duits uit", grapt Wapperom. "De boodschap is immers belangrijker dan de vorm van het blad. We hebben altijd voorop gelopen op het gebied van technische ontwikkelingen, we zijn altijd het neusje van de zalm geweest." Het ging immers vooral om kennisoverdracht, niet om de waan van de dag. "De diepgang van het blad blijkt uit het feit dat de lezers complete jaargangen bewaren. De inhoud blijft belangrijk, het is een naslag-

Henk Wapperom,
redacteur van *Cement*

werk", aldus Wapperom. "Dat merken we als een van onze leden overlijdt. De nabestaanden komen dan langs met de complete collectie, die ze niet bij het oud papier willen zetten. Als iets in *Cement* gepubliceerd wordt, blijft het jaren waardevol. Dat vereist dat elke schrijver goed onderbouwt wat hij inzendt. Er is een redactie die de artikelen weegt, alvorens ze in het blad komen. Zo kreeg *Cement* een status: als iets in dat blad gepubliceerd wordt, kan het voor waar worden aangenomen, met name rond ontwerp- en rekenverhalen. Alle sommen en grafische producten worden volledig doorgekeurd, want ze moeten wél kloppen."

Van sommetjes naar ontwerpen

"Ging het zestig jaar geleden vooral om uitgewerkte sommetjes, nu staat de behoefte aan goede ontwerpen meer centraal. Daarbij draait

veel om de argumentatie, waarom zo en niet anders, en welke bouwmethode hoort daarbij. Dertig jaar geleden had je vooral 1-2-3-beton, dus je gooide water over een mengsel van cement, zand en grind, en misschien stopte je er nog wat ijzeren pijpen doorheen, en klaar was Kees. Nu zijn er zoveel soorten beton met zoveel toepassingen, daarover is veel betrouwbare informatie nodig. Vooral: wat kun je ermee?"

Wapperom herinnert zich een recent voorbeeld. "Defensie belde in augustus. Het ministerie toonde zich zeer geïnteresseerd in ultrahogesterktebeton. Men had het idee om er in een soort van harnas soldaten mee te beschermen. De uitdaging nu is dus heel anders dan zestig jaar terug: we moeten en kunnen veel meer uit beton halen dan tot nog toe voor mogelijk werd gehouden."

Dreigende stagnatie

De ontwikkeling van nieuwe producten en toepassingen op het gebied van beton dreigt te stagneren. Jarenlang zijn hierin vooral bij infrastructurele werken goede stappen gezet, vindt Wapperom. "Rijkswaterstaat voerde talloze innovaties door, en nam daarbij

Lees verder op pagina 11

"We kunnen veel meer uit beton halen dan tot nog toe voor mogelijk werd gehouden"

Vervolg van pagina 9

Jubileumfeest in cultuurmonument

Cement viert zijn

jubileum in een cultuurmonument met een internationale dimensie: het betonnen gebouw van voormalig zendstation Radio Kootwijk, midden in het ruige Veluwe landschap. Het was het eerste geheel in gewapend beton opgetrokken gebouw in Nederland. Niet zonder reden. Op advies van het Duitse bedrijf Telefunken was afgezien van traditionele bouwvormen, omdat deze te brandgevaarlijk waren bij zendinstallaties. Ook staal werd te heet, en stoorde bovendien het zendverkeer. Beton bleek nog meer voordelen te hebben: minder onderhoudskosten, snellere uitvoering dan bij staalconstructies, een gunstige prijs-kwaliteitsverhouding en goed bestand

kruisvormig en de toren stond, net als bij een kathedraal, bovenop de kruising. In 1923 werd de zender in gebruik genomen. Eind 1998 ging de zender uit de lucht, en wilde eigenaar KPN de gebouwen slopen. De gemeente Apeldoorn gaf daarvoor gelukkig geen toestemming. Sindsdien wordt gezocht naar een nieuwe bestemming.

Congres op 17 december

In dit majestueuze bouwwerk houdt *Cement* op 17 december zijn jubileumcongres met themalezingen over cement en beton in de bouw. Hoofdredacteur prof.dr. Cees Kleinman van de TU Eindhoven geeft daarbij een terugblik, prof. Joost Walraven van de TU Delft blikt in de toekomst, en ook

tegen de invloed van wisselstromen met hoge frequentie.

Radio Kootwijk moest zorgen voor contact met de koloniën. Deze belangrijke maatschappelijke functie kwam architectonisch tot uiting in de door architect Julius Luthmann en constructeur Jan Emmen ontwikkelde kathedraalachtige hoofdvorm. De plattegrond was

een actueel thema als de samenhang tussen cement, beton en CO₂ passeert de revue. En bovenal: tijdens het congres vindt de presentatie plaats van de nieuwe lay-out van het blad *Cement*. "Het feestelijk deel van het programma houden we nog even geheim", besluit Wapperom. Het programma is te vinden op www.cement60jaar.nl.

ook risico's. Deze dienst zag lange tijd het belang van het toepassen van nieuwe materialen en de noodzaak daarin risico's te nemen", aldus Wapperom. "De terugtrekkende overheid legt de uitvoering en ontwikkeling van veel projecten nu bij het bedrijfsleven. En dat neemt liever geen risico's, dat zou immers te duur worden, tot boetes kunnen leiden, kortom: de bedrijven vallen terug op beproefde recepten." Wapperom spreekt in dit verband van een pijnpunt. "Nieuwe ontwikkelingen komen zodoende minder snel in de markt", weet hij. "Dit is een rem op de ontwikkeling. Het Rijk zou weer meer de regie moeten voeren, renovatie moeten afdwingen."

Cement grijpt het jubileum aan om het blad in een nieuw jasje te steken. "Het jubileumnummer komt in december uit in een nieuwe stijl. We kijken daarin bovendien zestig jaar vooruit, want het themanummer heet *De betonbouw in 2068*."